

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jméno a příjmení studenta: Barbora Částová

Téma bakalářské práce: Svaz osvobozených politických vězňů 1945–1948

Při zadávání předložené bakalářské práce jsme společně s B. Částovou vycházeli ze dvou předpokladů. Téma týkající se československé Třetí republiky mělo poskytnout základ pro širší výzkum fenoménu přesahující rámec českých a československých dějin. Političtí vězni, čili vězni nacismu a fašismu, představovali v poválečné Evropě skupinu symbolizující jednotu všech sil hlásících se k antifašismu a ke společně prožitému utrpení pod nacistickou a fašistickou persekucí. Tato skupina se konstituovala ve většině evropských zemí s odkazem na tuto zkušenost, ale také s úmyslem pokračovat v odkazu antifašistické jednoty a spolupráce různých „demokratických“ politických proudů v době míru a poválečné obnovy. Výzkum českého/československého případu tak mohl být první fází výzkumu tohoto fenoménu nadnárodního charakteru.

Druhý předpoklad se pak týkal poválečné tendence, přítomné nejen v ČSR, k překonávání stranického partikularismu ve prospěch ideálu národní jednoty, kdy stranická soutěž měla být vystřídána konsensuálním vedením politiky za podílu všech legitimních (antifašistických) sil na vládní moci. Političtí vězni přitom přímo zosobňovali tento ideál. Členové a stoupenci různých politických stran a ideologických proudů, kteří prošli vězeními a koncentračními tábory, měli na základě těchto svých vazeb pomáhat vyřešit případné problémy ve spolupráci.

Z toho pak vycházely následující otázky. Nakolik byli političtí vězni v období Třetí republiky kompaktní, funkční a vlivnou zájmovou skupinou? Jak velký rozdíl byl mezi úlohou, kterou jim přikládali tvůrci systému Národní fronty, a reálnou působností? Jak bez ohledu na tato přání fakticky fungovaly osobní vazby mezi bývalými spoluvězni v úsilí o prosazování společenského postavení, případně výhod a politického vlivu? Do jaké míry a jak vůbec se projevovala solidarita mezi „kamarády“ z koncentráků napříč politickým a názorovým spektrem, a to jak na československé, tak na mezinárodní úrovni? Projekt výzkumu Svazu osvobozených politických vězňů tak budil očekávání, že přinese podnětná zjištění o Československu v kontextu poválečné Evropy.

Výsledek práce B. Částové však tyto přísliby naplnil jen dílčím způsobem. Autorka měla tu výhodu, že se tématem úlohy politických vězňů v poválečné ČSR zabývala historiografie dosud jen okrajově. Stál před ní tak úkol podat zcela základní faktografické informace. To se však ukázalo zároveň i jako nevýhoda. B. Částová se musela zaměřit na rekonstrukci organizační struktury Svazu, jeho fungování a na základní projevy jeho činnosti. Méně prostoru a méně energie ji pak již zbývalo k tomu, aby prostou parafrází archivních dokumentů a dobových periodik doplnila také o analýzu a propojení zjištěných poznatků s širšími souvislostmi.

Práce tak do značné míry trpí popisností. Namísto hledání odpovědí na uvedené otázky (které v samotné práci nejsou ani formulovány) jen nudně, bez invence, převypráví příslušné zákony, organizační stanovy, zprávy z výročních schůzí, přetlumočí statistické údaje. Příznačné je, že hlavní badatelská otázka, kterou si autorka sama pokládá, zní, proč se sekundární literatura jejím tématem dosud nezabývala. Pochopitelně na tuto otázku ve svých pramenech odpověď nenalezne. Jak v úvodu i v závěru ostatně uvádí, jedinou motivací bylo popsat činnost Svazu, protože se jím historici dosud nezabývali. Tento úkol tak v zásadě splňuje. Důležitější otázku, čeho tím chtěla dosáhnout, a jak tím chtěla přispět k poznání dějin Třetí republiky, natož poválečné Evropy, ale nezodpovídá.

Barboře Částové je nutno přiznat, že její úkol byl mimořádně ztížen nedostatečnou pramennou základnou. Výpovědní hodnota příslušných archivních fondů se ukázala jako velice ubohá. Autorka tak musela paběrkovat v různých jiných zdrojích. Soustředila se proto hlavně na studium tisku, kde však zřejmě nezvolila nejrelevantnější tituly. Velice časově náročná práce tudíž přinesla jen nepatrné plody. Podobně tomu bylo i v případě pozůstalostí a osobních fondů významných osobností mezi politickými vězni.

Přes uvedené problémy se domnívám, že práce B. Částové v zásadě splňuje kritéria bakalářské práce. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji hodnotit ji „velmi dobře“.

V Praze, 26. května 2014

PhDr. Ondřej Vojtěchovský, Ph.D.